

ЗООНОЗЫН ӨВЧИН СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВИЙН ЗАХИРЛЫН ТУШААЛ

2015 оны 12 сарын 07 өдөр

дугаар a/66

Улаанбаатар хот

Биотерроризмын сэжигтэй сорьцыг хүлээн авах,
шинжлэх, хариу арга хэмжээ авах баг томилох,
журам батлах тухай

Монгол улсын Үндэсний аюулгүй байдлын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1, Терроризмтэй тэмцэх тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.6, 5.1.8 дахь заалтуудыг үндэслэн төвийн чиг үүргийн хүрээнд биотерроризмээс сэргийлэх үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх зорилгоор ТУШААХ нь:

1. Биотерроризмын халдлагын сэжиг бүхий сорьц илэрсэн үед сорьцыг хүлээн авах, шинжлэх, баталгаажуулах, хариу мэдээлэх, бэлэн байдлыг хангах, тандалтын ажлыг зохион байгуулах багийг дараах бүрэлдэхүүнтэй байгуулсугай.

Багийн ахлагч: Мэргэжлийн тусlamжийн албаны дарга

Багийн гишүүд: Тархвар судлагч их эмч

Нян судлагч их эмч

Вирус судлагч их эмч

Эмнэл зүйч эмч

Лаборант

Ариутгагч

Бэлдмэлчин

Дуудлагын жолооч

2. Биотерроризмын халдлага байж болзошгүй сэжиг илэрсэн үед сорьц хүлээн авах, шинжилгээ хийх, баталгаажуулах, хариу мэдээлэх, бэлэн байдлыг хангах, тандалт хийх журмыг хавсралтаар баталсугай.
3. Биотерроризмын халдлага байж болзошгүй сэжиг илэрсэн үед ажиллах лабораторийг бэлэн байдалд байлгахыг Багийн ахлагч, Үндсэн мэргэжлийн

албаны дарга /Ж.Мягмар/, багийн бүрэлдэхүүнийг сургах, дадлагажуулахыг Захиргаа, стратеги төлөвлөлтийн албаны дарга /Б.Баатарсүх/ нарт даалгасугай.

4. Лабораторийн халдварт хамгаалал, дотоод хяналтын асуудлыг зохицуулж ажиллахыг Чанарын албаны дарга /Э.Тунгалаг/, Лавлагаа лабораторийн тасгийн эрхлэгч /Д.Ганболд/ нарт үүрэг болгосугай.
5. Тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Захиргаа, стратеги төлөвлөлтийн албаны дарга /Б.Баатарсүх/-д үүрэг болгосугай.
6. Энэхүү тушаал батлагдсантай холбогдуулан БГХӨСҮТ-ийн Ерөнхий захирлын 2010 оны а/56 дугаар тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

ЗАХИРАЛ

Н.ЦОГБАДРАХ

ТТ35150 №.9092005

Төвийн захирлын ... оны
дугаар сарын 17.ны өдрийн
a/66 дугаар тушаалын хавсралт

БИОТЕРРОРИЗМЫН ХАЛДЛАГЫН СЭЖИГ ИЛЭРСЭН ҮЕД
СОРЬЦ ХҮЛЭЭН АВАХ, ШИНЖЛЭХ, БАТАЛГААЖУУЛАХ,
ХАРИУ МЭДЭЭЛЭХ, БЭЛЭН БАЙДЛЫГ ХАНГАХ,
ТАНДАЛТ ХИЙХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

- 1.1. Энэхүү журмыг биотерроризмын халдлагын сэжиг бүхий сорьц илэрсэн үед сорьцыг хүлээн авах, шинжлэх, баталгаажуулах, хариу мэдээлэх, бэлэн байдлыг хангах, тандалтын ажлыг зохион байгуулахад мөрдөнө.
- 1.2. Террорист этгээд өвчин үүсгэгч онц аюултай нян, тэдгээрийн хорыг ашиглан хүний эрүүл мэнд, амь насанд заналхийх, мал, амьтан, ургамлын биологийн төрөл зүйлд ноцтой хохирол учруулах санаатай үйлдлийг биотерроризмын халдлагад хамааруулна.
- 1.3. Биотерроризмын аюултай байж болзошгүй сорьцонд илгээгчийн нэр, хаяг нь тодорхойгүй захидал, илгээмж, захидал болон илгээмжийн гадаад байдал өөрчлөлттэй тухайлбал захидал нь зузаан, зөөлөн зүйл тэмтрэгдэх зэрэг дугтуйн дотор цааснаас өөр зүйл байгаа нь илт мэдрэгдэх захидал, илгээмж, сэжиг бүхий баглаа, боодолтой зүйлсийг хамааруулна.
- 1.4. "Биотерроризмын сэжигтэй сорьцыг хүлээн авах, шинжлэх, хариу арга хэмжээ авах багийн бүрэлдэхүүн"-ийг ЗӨСҮТ-ийн захирлын тушаалаар байгуулан ажиллана.
- 1.5. Багийн бүрэлдэхүүнд тархвар судлагч их эмч, нян, вирус судлагч их эмч, эмнэл зүйч эмч, лаборант, ариутгагч, бэлдмэлчин, дуудлагын жолооч зэрэг мэргэжилтнүүд байх ба ахлагчаар нь мэргэжлийн тусlamжийн албаны дарга ажиллана.
- 1.6. Биотерроризмын халдлагад бэлэн байх, дэгдэлтийн үед хариу арга хэмжээ авах төлөвлөгөөг төвийн "Гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлын төлөвлөгөө"-ний дэд төлөвлөгөө болгон батлуулж, хэрэгжилтийг ханган ажиллана.

- 1.7. Багийн ахлагч биотерроризмын сэжигтэй сорьцын талаархи мэдээг хүлээн авсан даруйд хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулна.
- 1.8. Багийн гишүүд мэдээллийн нууц байдлыг чандлан хадгална.

Хоёр. Биотерроризмын сэжигтэй сорьцыг хүлээн авах

- 2.1. Биотерроризмын сэжигтэй сорьц илэрсэн тухай мэдээллийг Монгол улсын Тагнуулын ерөнхий газар, Терроризмтэй тэмцэх ажиллагааг зохицуулах зөвлөл, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл болон холбогдох бусад байгууллагуудаас аман болон бичгээр өгсөн шийдвэрийн дагуу хүлээн авна.
- 2.2. Биотерроризмын сэжигтэй сорьц илэрсэн тохиолдолд тухайн газарт тархвар судлагч эмч, лаборант, ариутгагч нар дуудлагын машинаар очиж, сорьцыг зөөврийн хайрцганд хийж битүүмжлэн, ЗӨСҮТ-ийн лабораторид хүргэнэ.
- 2.3. Сорьц авах эмч, лаборант нар хамгаалах өмсгөлтэй ажиллана.
- 2.4. Сорьц авсны дараа тухайн газарт халдвартгүйтгэлийн арга хэмжээг зохион байгуулна.
- 2.5. Биотерроризмын сэжигтэй сорьцын талаарх мэдээлэл, захидал, илгээмжийн гадаад байдал зэрэгт үндэслэн сорьцыг хэрхэн нээх, шинжилгээнд дээж авах талаар багийн бүрэлдэхүүн ярилцаж шийднэ.
- 2.6. ЗӨСҮТ-ийн лабораторид шинжлүүлэхээр ирсэн биотерроризмын сэжигтэй сорьцыг нээж, шинжилгээний дээж авах ажлыг тархвар судлагч, нян судлагч, лаборант нар хамгаалах бүрэн өмсгөлтэйгээр амь сорьцын лабораторид гүйцэтгэнэ.
- 2.7. Биотерроризмын сэжигтэй сорьцноос шинжилгээний дээж авсны дараа лабораторид эцсийн халдвартгүйтгэл хийнэ. Халдвартгүйтгэлд тархвар судлагч эмч хяналт тавина.
- 2.8. Биотерроризмын сэжигтэй сорьцыг шинжилгээний төгсгөлийн хариу гартал лабораторийн нөхцөлд хөргөгчинд лацдан хадгална.
- 2.9. Шинжилгээний төгсгөлийн хариу гарсны дараа сорьцыг устгах эсэх асуудлыг Тагнуулын ерөнхий газар, Терроризмтэй тэмцэх ажиллагааг зохицуулах зөвлөл зэрэг байгууллагуудтай хамтран шийдвэрлэнэ.

2.10. Биотерроризмын сэжигтэй сорьц хүлээн авч шинжилсэн тухай анхан шатны бүртгэл, маягтууд тусдаа бүртгэгдсэн байх ба сорьцын талаарх зургийг авч баримтжуулна.

Гурав. Биотерроризмын сэжигтэй сорьцыг шинжлэх,
баталгаажуулах, мэдээлэх

3.1 Биотерроризмын халдлага байж болзошгүй сэжиг илэрсэн үед шинжилгээнд сорьц авах:

Биотерроризмын халдлага байж болзошгүй сэжиг илэрсэн үед хийх шинжилгээ, оношлогоог тухайн халдвартын чиглэлээр гарсан Монгол улсад мөрдөгдөж байгаа стандарт, ажлын заавар, журам, арга зүй зэргийг баримтлан гүйцэтгэнэ.

3.1.1. Биотерроризмын халдлага байж болзошгүй сэжиг илэрсэн үед халдлагад өртсөн байх магадлалтай хүн, гадаад орчин, агаар, ус, хүнсний бүтээгдэхүүн, халдлагад ашигласан зүйлийг лабораторийн шинжилгээнд хамруулна.

3.1.2. Биотерроризмын халдлагад өртсөн байх магадлалтай хүнээс тухайн нөхцөл байдлаас шалтгаалан залгиурын арчдас, цус, арьс салстын арчдас гэх мэт сорьцыг авна.

3.1.3. Биотерроризмын халдлага болсон газар, орчны эд зүйлсийн арчдас, агаар, ус, хүнсний бүтээгдэхүүн, хөрс зэргээс сорьц авна.

3.2. Биотерроризмын сэжигтэй сорьцыг шинжлэх

3.2.1. Биотерроризмын сэжигтэй сорьцонд биотерроризмд ашиглах өндөр магадлалтай тарваган тахал, boom, хулгана тахал, ку чичрэг, бруцеллэз, холер, япон энцефалит, галзуу зэрэг зоонозын халдварт өвчний болон бусад халдвартын (стафилококкын халдварт, сахуу, гэдэсний хижиг) үүсгэгч, эсрэгтөрөгч, ДНХ, РНХ илрүүлэх шинжилгээ хийнэ.

3.2.2. Цацраг идэвхит бодис, хор, амьтан ургамалд үүсгэх өвчний шинжилгээг ЗӨСҮТ-ийн лабораторид хийхгүй.

3.2.3. Биотерроризмын сэжигтэй сорьцыг шинжлэх лаборатори нь биологийн аюулгүй ажиллагааны II зэргийн лабораторийн шаардлагыг хангасан хамгаалах иж бүрэн өмсгөл, био-аюулгүй ажиллагааны кабинет болон

бусад тоног төхөөрөмжөөр тоноглогдсон тусгаарлагдсан орчинд байрласан байна.

- 3.2.4. Биотероризмын сэжигтэй ирсэн бүх төрлийн сорьцыг хоттингер, мах пептон, шүлтлэг, шар буурцагны шөл зэрэг шингэн тэжээлт орчинд шилжүүлэн 3-6 цаг $28\text{-}37^{\circ}\text{C}$ -ийн CO_2 үүсгэгчтэй болон CO_2 -гүй дулаан тогтоогуурт нэгэн зэрэг өсгөвөрлөж баяжуулалт хийсний дараа шинжилнэ.
- 3.2.5. Баяжуулалт хийсэн сорьцыг бичил харах, хурдавчилсан сорил, ийлдэс судлал, нян болон вирус өсгөвөрлөх, биологи, молекул биологийн аргуудаар нэгэн зэрэг шинжилнэ.
- 3.2.6. Шинжилгээний дараалал, үр дүнг мэдээлэх хугацааг зургаар харуулав.

Зураг 1

- 3.2.7. Бичил харах шинжилгээнд түгээмэл хэрэглэдэг болон өвөрмөц будгын аргуудыг ашиглана. Тухайлбал: Грамын арга, Романовский-Гимзын арга гэх мэт.
- 3.2.8. Хурдавчилсан сорилыг үйлдвэрлэгчийн зааврын дагуу хийж гүйцэтгэнэ.
- 3.2.9. Ийлдэс судлалын шинжилгээнд тухайн халдварын эсрэгтөрөгчийг илрүүлэх цус наалдуулах болон фермент холбоот урвалыг ашиглана.

3.2.10. Өсгөвөрлөх шинжилгээнд нянгийн шалтгаант халдвартын үүсгэгчийг (тарваган тахал, боом, хулгана тахал, ку чичрэг, бруцеллёз, холер, стафилококкын халдвар) илрүүлэхэд тохирсон үндсэн болон сонгомол тэжээлт орчныг ашиглан, 28-37°C-ийн дулаан тогтоогуурт өсгөвөрлөнө.

Үүнд:

Халдвартын нэр	Үндсэн тэжээлт орчин	Сонгомол тэжээлт орчин	Ургуулахад тохирох хэм
Тарваган тахал	Хоттингериийн агар	Иерсины агар	28-30°C
Боом	Max пептоны агар	PLET агар	37°C
Холер	Шүлтлэг агар	TCBS агар	37°C
Хулгана тахал	Max пептоны агар	CH агар	37°C
Бруцеллёз	Max пептоны агар	CITA агар, бруцеллёзын агар	37°C
Стафилококкын халдвар	Max пептоны агар	Стафилококкын агар	37°C
Ку чичрэг	Тахианы үр хөврөлд өсгөвөрлөнө.		

3.2.11. Вирусын шалтгаант халдвартын үүсгэгчийн өсгөвөрлөх (япон энцефалит, галзуу г.м) шинжилгээнд тахианы үр хөврөлд болон эсийн өсгөвөрт өсгөвөрлөнө.

3.2.12. Өсгөвөрлөх шинжилгээгээр илэрсэн үүсгэгчийн эмгэг чанар, хоруу чанарыг биологийн шинжилгээгээр тодорхойлно.

3.2.13. Молекул биологийн шинжилгээг өвөрмөц праймер ашиглан энгийн болон бодит цагийн полимеразын гинжин урвалаар хийнэ.

3.3. Шинжилгээний үр дүнгийн баталгаажилт

3.3.1. Бичил харах, хурдавчилсан сорилоор эерэг гарсан тохиолдолд сэжигтэйд тооцон тухайн халдвартын оношилгоонд тохирсон шинжилгээг дэлгэрүүлэн

хийнэ. Гэвч эдгээр сорилуудын үр дүн сөрөг гарах нь шинжилгээг цааш нь үргэлжүүлэн хийхгүй байх шалтгаан болохгүй.

3.3.2. Ийлдэс судлал, ПГУ, өсгөвөрлөх шинжилгээгээр зэрэг гарсан тохиолдолд шинжилгээний үр дүнг баталгаажсанд тооцно.

3.3.3. Шинжилгээгээр илэрсэн үүсгэгчийг дүйн тодорхойлох сорилуудаар төрөл, зүйл, дэд зүйлийг баталгаажуулсан байна.

3.4. Илэрсэн үүсгэгчийг олон улсын лавлагаа төвд илгээж баталгаажуулж болно.

3.5. Шинжилгээний үр дүнг мэдээлэх

3.5.1. Нян судлагч эмч шинжилгээний үр дүнг цаг тухайд нь ажлын хэсгийн ахлагчид мэдээлнэ.

3.5.2. Ажлын хэсгийн ахлагч шинжилгээний үр дүнгийн талаархи мэдээллийг төвийн захиргаа болон холбогдох бусад байгууллагуудад (Тагнуулын өрөнхий газар, Терроризмтэй тэмцэх ажиллагааг зохицуулах зөвлөл зэрэг) мэдээлнэ.

3.5.3. Мэдээг олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслэлээр цацахгүй, зөвхөн албан бичгээр нууц байдлыг хадгалан мэдээлнэ.

3.5.4. Шинжилгээний урьдчилсан хариуг сорьцын баяжуулалт хийж дууссанаас хойш 10-12 цагийн дараа бичил харах, хурдавчилсан сорил, ийлдэс судлал, молекул биологийн аргуудаар хийсэн шинжилгээний үр дүнг үндэслэн өгнө.

3.5.5. Шинжилгээний төгсгөлийн хариуг өсгөвөрлөх шинжилгээний үр дүн, биологийн шинжилгээний халдвартуулсан амьтны ажиглах хугацааг харгалзан 10-15 хоногийн дараа өгнө.

3.5.6. Шинжилгээний тайланг шинжилгээ дууссанаас хойш 1 сарын дотор бичиж, нууцын зэрэглэлтэйгээр төвийн архивд шилжүүлнэ.

Дөрөв. Бэлэн байдлыг хангах

4.1. Биотерроризмын сэжигтэй сорьцыг шинжлэх ажлын бэлэн байдлын зардлын тооцоог жил бүр гарган, дараа жилийн төсөвт тусгуулах асуудлыг ажлын хэсгийн ахлагч хариуцан гүйцэтгэнэ.

- 4.2. Лабораторийн шинжилгээнд шаардлагатай багаж, тоног төхөөрөмж, хурдавчилсан сорил, оношлуур, праймар, урвалж, тэжээлт орчин, халдвартгүйтгэлийн бодис, хамгаалах өмсгөлийн нөөцийг бүрдүүлж ажиллана.
- 4.3. Шаардлагатай тохиолдолд лабораторийн оношилгооны багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийг түргэн хугацаанд шилжүүлэн зөөвөрлөх техникийн нөөцтэй байна.
- 4.4. Биотерроризмын халдлагаар халдварт өвчний дэгдэлт үүссэн байж болзошгүй тохиолдолд халдварт өвчний дэгдэлтэд хариу арга хэмжээг зохион байгуулахад мэргэжлийн болон зөвлөх мэргэжилтэн тооны хувьд хангалттай, өвчний талаархи мэдлэг дадлагыг дээшлүүлсэн чадвартай бүрэлдэхүүнтэй байна.
- 4.5. Ховор тохиолддог халдварт өвчний оношилгооны оношлуур, урвалж, тэжээлт орчны нөөцийг бүрдүүлсэн байна. Тухайлбал татран, хулгана тахал гэх мэт.

Тав. Тандалт хийх

- 5.1. Биотерроризмын халдлага байж болзошгүй сэжиг илэрсэн тухай мэдээлэлтэй холбоотойгоор тархвар судлагч эмч тандалтын ажил зохион байгуулна.
- 5.2. Биотерроризмын халдлагаар халдварт өвчний дэгдэлт үүссэн байж болзошгүй тохиолдолд тархвар судлал, лабораторийн шинжилгээний үр дүнгийн мэдээллийн баазад тулгуурлан цаашид авах арга хэмжээг зохион байгуулна.
- 5.3. Биотерроризмын халдлага болсон байж болзошгүй тохиолдолд тэнд байсан хүмүүс, түүнд хүрч хавьтсан хүмүүсийн нэрсийн жагсаалтыг гаргаж, уг хүмүүсийг орон нутгийн эрүүл мэндийн байгууллагын хяналтад оруулах, шаардлагатай тохиолдолд тусгаарлан эмчлэх арга хэмжээ авна.
- 5.4. Олон хүнийг хамарсан шалтгаан, эх үүсвэр нь тодорхойгүй тохиолдол буюу өвчлөлийг тандан судалж, уг тохиолдол нь биотерроризмтэй холбоотой эсэхийг ялган тогтооно.